

Gaandeweg

juli, augustus, september 2023

Achter de schermen

aannemersbedrijf
Eikenaar

aannemersbedrijfeikenaar.nl
038 - 460 19 81 - Curieweg 14 - Zwolle

Wil jij iets betekenen voor
stadsgenoten met schulden?

Word **SchuldHulpMaatje** en help Zwollenaren met geldproblemen.
Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode.
Samen krijg je inzicht in de financiën en zoek je naar een oplossing.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 11 12 74 86
www.voorelkaarzwolle.nl

Wil jij iets betekenen voor
stadsgenoten die op zoek zijn naar werk?

Word **JobHulpMaatje** en help Zwollenaren met hun zoektocht.
Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode.
Samen krijg je inzicht in wat de hulpvrager wil en kan bereiken
en ga je op zoek naar passend werk.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 25 36 03 55
www.voorelkaarzwolle.nl

foto: Tineke Vlaming

Verhuur zaalruimte Stinskerk
Westenholterweg 19, 8042 AE Zwolle
Informatie bij kosten/beheerder:
038-4212614 / 06-45135706
koster@stinskerk.nl

Oosterkerk
Zalencentrum Bagijneshof
Koewegje 2, 8021 AG Zwolle

Ruimte nodig voor een cursus, vergadering,
bijeenkomst, concert of huwelijk?

Stuur een mailbericht naar:
bagijneshof@oosterkerk.nl

**Dé boekhandel
van Zwolle**

Zwolle - Centrum
Diezerstraat 118
038-4216171
contact@boekhandelwesterhof.nl

Zwolle - Stadshagen
Wade 106
038-4222440
wade@boekhandelwesterhof.nl

Achter de schermen

Op de voorpagina
foto: Tineke Vlaming

Themapagina's

Meditatie (Gerlof van Rheenen)
pagina 4

Bijbelverhaal (Hans Schoorlemmer)
pagina 5

Over de kerkstructuur (Saskia Dankers)
pagina 6

Werkgemeenschap (Margo Jonker)
Pagina 7

Actief achter de schermen van de
Protestantse Kerk (Gerrit Bril, Mirjam
Visser, Hélène Evers)
Pagina 8

Column (Ad Geerling)
pagina 9

De classispredikant (Klaas van der Kamp)
Pagina 10

Van de diaconaal consulent (Wim van
Ree)
pagina 11

Aandacht voor

Wijkberichten
pagina 12
Gedicht Henk Vijver
pagina 16

Kerkelijk medewerker in Beeld

Jeroen Knol
pagina 17

Beleid en Bestuur

Uitslag Kerkbalans 2023
Solidariteitskas
pagina 18

Kerkdiensten

Bij de kerkdiensten
pagina 19

Kerkdiensten voor de komende maanden
pagina 20

Zomer is de periode dat je wat anders doet. In Gaandeweg daarom geen geestelijk, maar een zakelijk thema. De kerk is een geestelijke tempel (Petrus schrijft daar aansprekend over: 1 Petrus 2, 5), maar er moet ook georganiseerd worden. Voor het oog gaat het meestal soepel, maar hoe kan dat? Wie zorgen daarvoor? In dit zomernummer leest u artikelen van schrijvers die weten hoe het er 'achter de schermen' aan toegaat.

Redactielid Saskia Dankers heeft de website van de Protestantse Kerk in Nederland bestudeerd met de vraag 'hoe zit de structuur landelijk in elkaar?' Wat gebeurt er in de classis? Deze vraag krijgt aandacht van Klaas van der Kamp, classispredikant en Gerrit Bril, als ouderling. Het verhaal van Gerrit is een van de drie verhalen in het artikel 'Actief achter de schermen', de ander twee zijn van Mirjam Visser, die werkt bij het kantoor van de dienstenorganisatie van de PKN en Hélène Evers, die voorzitter is van het Generale College voor de Kerkorde. De Ring Zwolle van dominees, geestelijk verzorgers en kerkelijk werkers komt driemaal per jaar bij elkaar in een werkgemeenschap. Een van de drie organisatoren, Margo Jonker, schrijft hierover. Enige tijd geleden informeerden we u over het afscheid van Rob van Harten als redactielid. Inmiddels hebben we in Tineke Vlaming een opvolger gevonden. Haar naam hebben trouwe lezers van dit blad al heel vaak gezien: veel foto's in dit blad komen van haar hand. Als redactie zijn we erg blij met haar komst!

Het herfstnummer kent het thema 'Tegenwind'. Deadlines staan in het colofon hieronder. Voor het kerstnummer kozen we: 'Nu gaat de hemel open!' Een goede zomer en veel leesplezier!

Cor Baljeu, hoofdredacteur

Colofon

Gaandeweg is het magazine voor alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle, de Protestantse Gemeente 'De Hoofdhof' te Berkum en voor abonnees en relaties. Wilt u het magazine niet ontvangen? Als lid van PGB de Hoofdhof of ELGZ kunt u zich afmelden bij uw eigen ledenadministratie. PGZ-leden kunnen zich afmelden via het Kerkelijk Bureau van de PGZ of via administratie@pknzwolle.nl.

Vijftiende jaargang nr. 3: juli, augustus, september 2023

Verschijnt in 2023 vijf keer. Oplage: 5500

Redactie:

Ds. Cor Baljeu (hoofdredacteur), Karin Vrieling (eindredacteur), Saskia Dankers, Jan Nauta en Tineke Vlaming

Advertentiebeheer:

Kerkelijk Bureau tel. 038-4217596

Vormgeving en grafische productie:

Dit magazine is milieuvriendelijk geproduceerd door Upmeyer Grafimedia Zwolle.

Basisontwerp: Upmeyer Grafimedia, opmaak: Sigrid Spier

Aanleveren kopij en foto's:

De volgende Gaandeweg verschijnt in de derde week van september 2023 en loopt tot en met zaterdag 18 november 2023. Artikelen dienen uiterlijk zaterdag 12 augustus 2023 te zijn aangeleverd bij de redactie via: kerkbladgaandeweg@gmail.com of schriftelijk bij het Kerkelijk Bureau. Wilt u een artikel schrijven, neem dan altijd eerst contact op met de redactie. Wijkberichten kunnen tot en met 19 augustus via e-mail aangeleverd worden.

Er is in Gaandeweg ruimte voor berichten uit de wijkgemeenten en aankondigingen van andere kerkelijk gerelateerde activiteiten. De redactie beoordeelt of deze van belang zijn voor zoveel mogelijk lezers.

Achter de schermen

De thematiek van ‘achter de schermen’ heeft in ons spraakgebruik niet altijd een even positieve klank. Het heeft vaak te maken met wat buiten het zicht van de camera blijft, waar over gezwezen wordt en wat niet bekend mag worden. We herinneren ons wat er uitkwam over wat er achter de schermen gebeurde bij een populaire tv-zangwedstrijd en vervolgens is geschreven over andere programma’s. Het roept een sfeer van wantrouwen op.

Hoe anders is dat als Jezus met zijn leerlingen spreekt over wat er gaande is achter de schermen van hemel en aarde (Joh. 14: 1). Dit gesprek vindt plaats voorafgaand aan Jezus’ veroordeling en dood. Jezus voelt aan dat zijn dood verwarring zal geven en dat wanneer Hij in de hemel is opgenomen zijn leerlingen zich alleen gelaten zullen voelen. Zijn woorden bieden een doorkijkje in wat Hij ‘het huis van zijn Vader’ noemt. Hij dringt erop aan te vertrouwen dat het huis van zijn Vader veel kamers heeft en dat Hij een plaats voor hen gereed zal maken. Dit spraakgebruik van Jezus houdt verband met Deuteronomium 1 vers 33, waar wordt geschreven dat God de Heer voor het volk Israël uitging toen het door de woestijn trok. ’s Nachts trok de Heer voor het volk uit in een vuurkolom en overdag in een wolk. Zo ging Hij zijn volk vóór om een plaats voor hen te zoeken waar zij hun kamp konden opslaan. Zij vonden op deze manier de weg naar het Beloofde Land.

Jezus’ woorden sluiten aan op dit gebeuren in de woestijn. Hij wijst erop dat als Hij niet meer onder hen is er

achter de schermen van hemel en aarde aandacht voor hen zal zijn. Dat er gewerkt zal worden aan het welzijn en de toekomst van ons mensen. Wat dit concreet inhoudt, blijkt uit het vervolg van dit gesprek. Het loopt uit op een gebed van Jezus voor zijn leerlingen. Jezus bidt en pleit voor hen zoals Hij in het huis van zijn Vader zal bidden en pleiten. Jezus is de Hogepriester. Hij is onze Middelaar.

Wat is dat bemoedigend. Te weten dat er achter de schermen van hemel en aarde voor je gebeden wordt. Dat er activiteit gaande is om voor jou, op de weg die jij gaat, plekken te creëren waar je kunt verblijven, uitrusten en aansterken. Een plek ook waar je uiteindelijk als het aardse leven voorbij is, rust en vrede kunt ontvangen.

Jezus wijst zijn leerlingen van toen en ons vandaag een weg om te gaan. Hij is Zelf de weg die we mogen gaan. De weg van het gebed. De weg van het iedere dag de omgang zoeken met de Vader. Nu de vakantietijd aanbreekt, heb je daar misschien wat meer gelegenheid voor. Om met Hem te spreken over dat wat in je omgaat. Om aan Hem op te dragen wie je dierbaar zijn. Te pleiten om wijsheid voor het nieuwe seizoen. Zo kunnen we achter de schermen vertrouwen tanken voor de tijd die voor ons ligt.

ds. Gerlof van Rheenen,
predikant PGZ, Stinskerk

In deze rubriek geeft de redactie het woord aan iemand van 'buiten de aan dit blad verbonden kerken'. Dit keer is dat Hans Schoorlemmer, hij is emeritus pastor van de Dominicanenkerk.

De lamp van God was nog niet gedoofd ...

Over de roeping van Samuël en de Gods lamp in een rooms-katholieke kerk

De roeping van Samuël (1 Samuël 3, 1-10) is een van de mooiste Bijbelverhalen die ik ken. De vertelling is beeldend en de beelden hebben een letterlijke, maar ook een symbolische betekenis. Dat geldt vooral voor 'de lamp van God', die nog niet was gedoofd. Het is een 'nachtlampje' in het heiligdom van de Heer, waar de jonge Samuël ligt te slapen. De lamp is ook symbool voor 'licht' in een zeer donkere tijd. Het volk wordt bedreigd door de vijandelijke Filistijnen en de eigen priesters maken zich schuldig aan zelfverrijking en corruptie. In al dat duister is er toch licht. De goede God, JHWH, is daar aanwezig en roept Samuël.

De lamp van God die niet dooft, doet mij, paplepelkatholiek, ook denken aan de Gods lamp die in onze kerken bij het tabernakel hangt. Het tabernakel is de bewaarplaats voor het heilig brood, dat na de eucharistie overblijft. Voor ons blijft dit brood teken van Christus' presentie ook na de viering, waarin dit brood door de priester is gezegend. Het kan worden uitgedeeld in een viering waarin een pastoraal werker voorgaat. Het kan naar een zieke worden gebracht. Ik heb het ooit naar een gevangene mogen brengen. En het maakt de kerk tot gebedsruimte.

Bij het tabernakel hangen altijd twee godslampen: kaarsen, in een roodglazen houder, die aan drie sierkettingen hangt, die in één punt samenkomen (symbool van de drie-ene God) en zo wordt opgehangen (zie foto). Eén kaars brandt. Ook als we de kerk verlaten. Als de brandende kaars opraakt, zorgt de koster ervoor dat de nieuwe kaars tijdig aangestoken wordt. Waarom? Om duidelijk te maken, dat de lamp van God nooit dooft ... Gods licht brandt, altijd, ook als we slapen, ook als alles duister is ...

Vorige zomer las ik in mijn ochtendkrant een column van de atheïstische joodse columnist Max Pam. Hij vertelde hoe zijn nieuwe partner, die katholiek is, hem op hun vakantie in Bretagne elke kerk, die maar open was, binnentrok. In al die Gods huizen wilde ze een kaars

'Vlam die niet dooft', Godslamp in de Dominicanenkerk aan de Assendorperstraat
foto: Hans van Eerbeek

branden. Max was onder de indruk. Ik citeer: "Vaak waren we de enige bezoekers, sommige gebouwen zijn zelfs niet meer open. Wel brandde er altijd al een kaarsje, alsof die door een onzichtbare hand was aangestoken ... Voor een uitgesproken atheïst is het een genoegen om met een ingewijde op stap te zijn ...". Wellicht onbedoeld verwoordde Pam met een paar woorden een kostbaar, maar kwetsbaar geheim van onze kerk. Een geheim dat wortelt in het nog oudere verhaal over de roeping van Samuël en de lamp van God, die nog niet was gedoofd.

Bijeenkomst van de generale synode op vrijdag 21 april 2023

foto: Protestantse Kerk in Nederland / protestantsekerk.nl

Je komt als geroepen

We zijn meestal wel bekend met de structuur van onze (wijk)gemeente, maar hoe zit de structuur bovenplaatselijk in elkaar? En wat doet de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk nu eigenlijk? Saskia Dankers heeft het een en ander op een rij gezet, met als voornaamste bron de website van de Protestantse Kerk in Nederland (protestantsekerk.nl).

Classis

De Protestantse Kerk in Nederland heeft ongeveer 1,5 miljoen leden, verdeeld over bijna 1500 gemeenten. Vanuit deze gemeenten worden kerkenraadsleden afgevaardigd naar de classis. Sinds mei 2018 zijn er 11 classes (ook wel classicale vergaderingen genoemd). Zwolle valt onder de classis Overijssel-Flevoland. In de classis staat ontmoeting, verbinding en zorg voor elkaar als gemeenten centraal. Een classis vergadert ongeveer drie of vier keer per jaar. Zij biedt hulp bij het zoeken naar een predikant of speelt een rol bij conflicten binnen gemeenten. Zo zijn er 'classicale colleges' waarop een beroep kan worden gedaan, waarover later meer. Alle classes hebben een dagelijks bestuur dat regelmatig bijeenkomt: het breed moderamen. Het gezicht van de classis wordt gevormd door de classispredikant. Hij of zij vertegenwoordigt de classis bij gemeenten en bij gelegenheden binnen en buiten de kerk.

Synode en moderamen

Vanuit de classis worden leden afgevaardigd naar de generale synode. Deze bestaat uit 55 leden vanuit de classes,

aanvullend met enkele afgevaardigden, bijvoorbeeld namens de evangelisch-lutherse synode. In de generale synode worden belangrijke beslissingen genomen. De afgevaardigden zijn gezamenlijk het bestuur van de Protestantse Kerk. De generale synode vergadert in ieder geval in april en november twee dagen lang. Soms is het nodig een extra vergadering te beleggen omdat belangrijke beslissingen niet op zich kunnen laten wachten. Synodevergaderingen zijn via een livestream te volgen via de website van de Protestantse Kerk.

Twintig leden van de generale synode vormen de kleine synode. Zij vergadert vier keer per jaar. De kleine synode heeft bepaalde beslissingsbevoegdheid op minder grote thema's. Daarnaast is er meer ruimte om bijgepraat te worden over lopende zaken.

Het moderamen van de generale synode vormt het dagelijks bestuur van de landelijke kerk. Het moderamen telt vijf leden en vergadert in principe om de andere week met adviseurs uit de dienstenorganisatie. Het moderamen bereidt de synodevergaderingen voor, stelt de agenda vast en leidt de vergaderingen. Verder vertegenwoordigt het moderamen de Protestantse Kerk bij diverse gelegenheden en in de landelijke Raad van Kerken. De preses (voorzitter) leidt de synodevergaderingen. De belangrijkste functie in het moderamen is de scriba (algemeen secretaris). De scriba geeft inhoudelijk leiding aan de Protestantse Kerk in Nederland. De huidige scriba is René de Reuver. Hij denkt vanuit theologisch perspectief na over de koers van de Protestantse Kerk, zijn taak is vooral inspirerend en beleidsvoorbereidend. Daarnaast is hij hét gezicht van

de kerk. Het ambt van scriba wordt altijd vervuld door een predikant. Hij of zij wordt voor een periode van vijf jaar benoemd door de generale synode. De preses en scriba zijn betaalde functies. De drie overige moderamenleden (assessoren) krijgen een vergoeding voor de moderamenvergaderingen, maar doen voor een groot deel hun werk vrijwillig, net als andere leden van de classis en de synode.

Dienstenorganisatie

Het kantoor van de dienstenorganisatie is gevestigd in Utrecht, in een voormalig ziekenhuis. Er werken ongeveer 200 mensen bij de dienstenorganisatie. De dienstenorganisatie wordt aangestuurd op basis van het door de synode vastgestelde beleidsplan en de begroting. Ze draagt onder andere zorg voor dienstverlening aan (wijk)gemeenten, voor de opleiding en begeleiding van predikanten en kerkelijk werkers, en voor de missionaire, diaconale en oecumenische opdracht van de kerk. Daarnaast is er ondersteuning nodig op diverse vlakken, zoals juridische of secretariële. Via de dienstenorganisatie kunnen ook trainingen en cursussen worden gevolgd. Wie vragen heeft over de Protestantse Kerk kan deze stellen aan de medewerkers in het contactcentrum (via info@protestantsekerk.nl of tel. 030-8801880).

Commissies en Colleges

De kerk kent een aantal colleges en commissies die worden bemenst door kundige vrijwilligers. Voor wie predikant wil worden is er: de Geschiktheidscommissie, het GCTA (Generale College voor de Toelating tot het Ambt van predikant) en de Commissie Singuliere gaven. Voor wie een bevoegdheid wil aanvragen om een kerkdienst te leiden is er de Commissie Preekconsenten, zij beoordeelt of iemand hiervoor in aanmerking komt. Het kan voorkomen dat er in een gemeente spanningen ontstaan tussen kerkenraad en de predikant. Het breed moderamen van de classis kan dan, al dan niet op verzoek, aan het GCA (het Generaal College voor de Ambtsontheffing) vragen een oordeel uit te spreken. Een verslag van het Classicale College voor de Visitatie is hierbij nodig. De verschillende Classicale Colleges en het Generale College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB's en GCBB) zien toe op de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden. Het GCKO (Generale College voor de Kerkorde) geeft advies aan de synode over kerkordewijzigingen en bereidt die voor.

De Classicale Colleges voor het Opzicht (CCO's) zijn het aanspreekpunt voor klachten over gedrag of uitlatingen van individuele leden en ambtsdragers van de kerk. Bij het Generale College voor het Opzicht (GCO) kan beroep worden ingesteld tegen uitspraken van een CCO.

Tot slot zijn er de Classicale Colleges en het Generale College voor de behandeling van Bezwaren en Geschillen (CCBG's en GCBG). Wie het niet eens is met een besluit

Dienstencentrum in Utrecht

foto: Saskia Dankers

van bijvoorbeeld een kerkenraad of een classicale vergadering kan een bezwaar indienen bij een classicaal college. Bezwaren tegen besluiten van bijvoorbeeld de synode kunnen worden ingediend bij het generale college. Daar kan ook beroep worden ingesteld tegen uitspraken van een classicaal college.

Geroepen

Dit artikel lijkt een summiere en ietwat droge opsomming, maar wie daar doorheen kijkt, ziet dat de structuur van de kerk draait op vrijwilligers en betaalde krachten. De slogan van het dienstencentrum is: je komt als geroepen. Al deze mensen voelen zich geroepen en dragen de kerk een warm hart toe.

Inspiratie en collegialiteit

Bijeenkomst van de Werkgemeenschap, mei 2023

foto: Hans van Eerbeek

Margo Jonker schrijft in dit artikel over de Werkgemeenschap van de 'Ring Zwolle' – deel van de classis Overijssel-Flevoland van de Protestantse Kerk in Nederland.

Op de dinsdag na Pinksteren, 'derde Pinksterdag', kwam de Werkgemeenschap van de Ring Zwolle bij elkaar. Terugkijkend naar het Pinksterfeest deelden de leden het Pinksterlied dat hen aansprak in de dagen daarvoor. Door de 15 aanwezigen werd onder andere genoemd: 'Geest van hierboven', 'Longing for Light', 'Veni sancte Spiritus', 'De wind wij zien hem niet', 'Nu bidden wij de Heilige Geest om een recht geloof het allermeest'.

Werkgemeenschap: collega's van diverse snit en uit verschillende werkomgevingen die bij elkaar zijn, elkaar willen kennen in hun werk en leven en zich laten inspireren door elkaar.

Ring Zwolle en werkgemeenschap

De Ring Zwolle van de Protestantse Kerk in Nederland omvat de protestantse kerken van Staphorst, Rouveen, Dalfsen, Nieuwleusen, Heino en Zwolle. De werkgemeenschap is verbonden met de Ring. Zowel kerkelijk werkers, pioniers, geestelijk verzorgers met een uitzending vanuit een gemeente, en predikanten uit de Ring Zwolle zijn lid van de werkgemeenschap. Zo'n drie keer per jaar komt de Werkgemeenschap van Zwolle bij elkaar.

Er zijn ongeveer veertig leden lid van deze werkgemeenschap. Classispredikant Klaas van der Kamp is altijd aanwezig – dat wordt zeer gewaardeerd. De bijeenkomsten vinden afwisselend plaats in de dorpen en in de stad. Zo maakt de werkgemeenschap kennis met de verschillende plaatsen waar gemeenten samenkomen. Dat is altijd sprekend en karakteristiek.

De werkgemeenschap wordt momenteel aangestuurd door ds. Marianne Develing, ds. Marjanne Dijk en ds. Margo Jonker. In het verleden hebben ds. Nelleke Eygenraam, ds. Jan Gerrit Zomer, ds. Hans Jansen en wijlen ds. Lily Burggraaff daarin ook hun taak gehad.

Gespreksonderwerpen

De onderwerpen in de werkgemeenschap worden gezocht ten behoeve van het werk van kerkelijk werkers en predikanten. Vaak zijn er leden uit de werkgemeenschap zelf die een onderwerp inleiden. In de afgelopen jaren is er gesproken over 'Kerk en Israël'. We zijn op bezoek geweest bij de geestelijk verzorgers in het algemeen ziekenhuis Isala, in de GGZ bij Dimence, bij de studenten-

pastor op Windesheim en in de ouderzorg bij het Zonnehuis. We hebben gesproken over de eendigheid van het leven, over hoe we kerk zijn in coronatijd, over hoe we predikant zijn in een krimpende kerk, over verschillen in liturgische tradities, over de inspiratie die te vinden is bij Bonhoeffer en andere theologen.

Heel af en toe is er een bijzondere bijeenkomst, zoals de afgelopen zomer in de Anningahof in Zwolle. Alle collega's liepen daar rond met de vragen: In welk beeld herken je je als predikant? En in welk beeld zie je de interactie tussen jou en je gemeente? Het leverde mooie en verrassende reflecties op.

Collegialiteit

Iedere Werkgemeenschap wordt begonnen met een persoonlijke ronde, over het wel en wee in de verschillende gemeenten en wat leden vanuit hun persoonlijk of professioneel leven willen delen.

Iedere Werkgemeenschap wordt geopend met een middaggebed, dat door een van de leden wordt verzorgd. Zo zijn het mooie collegiale bijeenkomsten.

Zo divers als de liederen zijn die werden genoemd op de werkgemeenschap van derde Pinksterdag 2023, zo divers zijn de leden. Ieder met een eigen gemeente of werkplek, een eigen perspectief en doel, met eigen woorden voor God en geloof. En elkaar kennend in het geloof, dat wij allen één zijn in Christus.

Werkgemeenschap kerkelijk werkers, pioniers en predikanten

Elke Ring kent een of meer werkgemeenschappen waar predikanten, kerkelijk werkers en pioniers samenkomen.

Op de site www.pkn.nl staat het doel van de werkgemeenschap als volgt beschreven:

- de onderlinge opbouw van het geestelijk leven met het oog op ieders werk.
- het omzien naar elkaar.
- de bezinning op het geestelijk leven van de gemeente en/of het werkveld en het uitwisselen van ervaringen hierover.
- het samen bestuderen of bespreken van thema's die voor het werk van belang zijn.
- het bevorderen van de samenwerking van en de uitwisseling tussen gemeenten die deel uitmaken van de Ring.

Actief achter de schermen van de Protestantse Kerk

Aan dit blad zijn acht kerkelijke gemeentes verbonden: dit zijn de zes wijkgemeentes van de PGZ: Oosterkerk, Jeruzalemkerk, Adventskerk, Sionskerk, Open Kring en Stinskerk en daarnaast de Protestantse Gemeente Berkum 'de Hoofdhof' en de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle (ELGZ). Alle zijn onderdeel van de Protestantse Kerk Nederland. In dit artikel laten we drie mensen aan

het woord die een taak hebben binnen de organisatiestructuur van de PKN: **Gerrit Brill** (ELGZ) zit in de classis Overijssel-Flevoland, **Mirjam Visser** (Open Kring) is medewerker bij het landelijke Contactcentrum van de PKN en **Hélène Evers** (Sionskerk) is lid van het Generaal College voor de Kerkorde.

De foto's zijn gemaakt door Hans van Eerbeek.

Gerrit Brill

Classis Overijssel-Flevoland

Wat is de classis eigenlijk?

De classis vormt de regionale bestuurlijke laag tussen kerkelijke gemeenten en de generale synode van de PKN. De classis is ingesteld om de onderlinge samenhang en eenheid te stimuleren, de gemeenten in het gebied te helpen bij moeilijkheden of conflicten en om de verbinding te leggen naar de generale synode. In de PKN zijn sinds 2018 elf classes ingesteld als vervanging van de vóór die tijd gehanteerde indeling in 74 regionale afdelingen. Sinds de nieuwe structuur er is vertegenwoordig ik als ouderling met bijzondere opdracht de Oost-Nederlandse lutherse gemeenten in de classis Overijssel-Flevoland. Deze classis bestaat uit ruim 30 mensen, waarbij wordt gestreefd naar een gelijke verdeling tussen predikanten, ouderlingen, diakenen en kerkrentmeesters uit alle delen van de twee provincies. In november 2022 is mijn tweede termijn van 4 jaar ingegaan.

Wat doe je in de classis?

Predikanten zijn meestal beroepsmatig lid van de classis, voor mij is het 'gewoon' vrijwilligerswerk. We komen gemiddeld drie keer per jaar bij elkaar en er zijn extra bijeenkomsten voor werkgroepen. Zo ben ik bijvoorbeeld betrokken bij het schrijven van het beleidsplan 2023-2027. Naast zakelijke onderwerpen, zoals het benoemen van mensen in bijzondere kerkelijke commissies of als afgevaardigde naar de generale synode, wordt ook inhoudelijk

gesproken over thema's als geestelijk leiderschap, mobiliteit van predikanten, de programma's van Kerk in Actie en de gevolgen van de coronacrisis. Ook gaat aandacht uit naar het ondersteunen van gemeenten die ingrijpende keuzes moeten maken voor hun voortbestaan en het opstellen van reacties op voorstellen van de generale synode.

Waarom hebben lutheranen een aparte vertegenwoordiger?

Lutherse gemeenten zijn van oudsher gewend aan direct contact met de eigen synode en weten elkaar ook op landelijk niveau snel en rechtstreeks te vinden. Daarnaast hebben we ook een paar eigen aardigheden die we graag willen doorgeven aan volgende generaties, omdat we geloven dat Maarten Luther ons ook vandaag nog veel te zeggen heeft. We waren en zijn klein in aantal, en juist daarom bleef er bij de fusie van gereformeerden, hervormden en lutheranen in 2004 ruimte voor een eigen geluid, omdat dat anders zou ondersneeuwen in het grote verband van de PKN. Zo is het vastgelegd in de kerkorde en ik ervaar die ruimte ook in de classis.

Wat hebben we aan de classis?

In de classis zitten mensen met veel ervaring en kennis en zijn hulpstructuren ingericht die – beter dan nu – benut kunnen worden door gemeenten. Er wordt aangeklopt op momenten dat de stellingen al zijn ingenomen en de boel eigenlijk al op springen staat. Dat is jammer want dit kost onnodig veel (negatieve) energie en leidt af van het samenkerk van Christus zijn in een wereld die in nood verkeert. We hebben veel te bieden aan elkaar en aan de samenleving; de classis mag daarin wel wat zichtbaarder worden.

Wilt u meer weten? Kijk eens op de website van de classis classis-overijssel-flevoland.protestantsekerk.nl/nieuws.

Mirjam Visser

Contactcentrum PKN

Hoe kwam je er terecht?

Vorig jaar april zag ik een vacature van de Protestantse Kerk in Nederland, die op zoek was naar een medewerker Contactcentrum. De vacaturetekst sprak mij aan, maar vooral ook het werken voor de kerk. Ik heb gesolliciteerd en werd uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek. Voor het tweede gesprek moest ik ter voorbereiding twee praktijkvragen – één over de kerkorde en één over de ledenadministratie (LRP) – uitwerken. Ik vond het leuk om dat te

Mirjam
Visser

doen en het gaf meteen een goed beeld van het werk. Na fijne gesprekken werd ik aangenomen voor de betreffende functie en op 1 juni ben ik begonnen. Ik werk 32 uur per week, twee dagen in de week werk ik thuis en op twee dagen reis ik met het openbaar vervoer naar Utrecht, waar ik op het dienstencentrum werk.

Wat gebeurt er bij het Contactcentrum?

Bij het Contactcentrum komen zeer diverse vragen binnen vanuit de gemeenten die wij beantwoorden of we voorzien hen van een advies. De vragen komen binnen via de telefoon of per e-mail en gaan onder andere over de kerkorde, arbeidsvoorwaarden, het beroepingswerk, bestellingen en adreswijzigingen. Daarnaast ondersteunt het Contactcentrum ook de gebruikers van de systemen op het gebied van de ledenadministratie (LRP) of het indienen van begrotingen, jaarrekeningen en meerjarenbegrotingen (FRIS). Voor het beantwoorden van de vragen maken wij gebruik van de website van de PKN, een kennisbank of informatie die je ophaalt bij directe collega's of andere collega's uit onze organisatie. Op het Contactcentrum werk ik samen met vijftien directe collega's.

Wat maakt dit werk voor jou de moeite waard?

Ik doe dit werk met plezier en hoop dit ook de komende jaren te kunnen blijven doen. Het is vooral de afwisseling in vragen en de prettige samenwerking met mijn collega's die voor mij het werk boeiend maken. Ook vind ik het leuk om mij kennis eigen te maken op de verschillende gebieden. Aan het begin van een dag weet ik niet of er veel gebeld zal worden of welke vragen er telefonisch komen. Vooral in het begin vond ik dat spannend, maar met de kennis en ervaring van het afgelopen jaar gaat me dat nu prima af. Het is ook fijn om te weten dat ik met mijn vragen altijd terecht kan bij de collega's in mijn team, zij hebben veel kennis en zijn altijd bereid om te helpen of mee te denken. Mensen verder kunnen helpen met hun werk voor de kerk, dingen uitzoeken en vragen beantwoorden geven mij dan ook een voldaan gevoel. Maar dat lukt niet altijd. Voor FRIS en LRP moet er steeds meer digitaal

gedaan worden. Je merkt dat niet iedereen hierin mee kan komen. Ik vind het soms lastig als mensen bellen die daar teleurgesteld over zijn. Ik kan een luisterend oor bieden, maar helaas kan ik er verder niets aan veranderen.

Hélène Evers

Generaal College voor de Kerkorde

Waar ben jij actief 'achter de schermen'?

Hartelijk dank voor de belangstellende vraag naar wat ik 'achter de schermen', bovenplaatselijk in de Protestantse Kerk doe. De landelijke kerk dien ik in het Generale College voor de Kerkorde, waarvan ik nu zes jaar voorzitter ben. Dit college bestaat uit 9 leden, theologen en juristen en adviseert de generale synode in kerkordelijke zaken.

Waarom ben je juist hier werkzaam?

Ik heb zelf niet alleen theologie, maar ook rechten gestudeerd en ik ben gepromoveerd in het kerkrecht van de Hervormde Kerk. De combinatie van recht en theologie boeit mij. Veel mensen vinden kerkrecht niet interessant, maar ik vind het belangrijk. Recht is een grote gave van God. Elk samenleven van mensen heeft recht nodig, het is een mooi instrument om afspraken te maken over de manier waarop je met elkaar omgaat en om uit te drukken en te regelen wat je belangrijk vindt, de kwaliteit van je gemeenschap.

Het kerkrecht helpt om de kerk vorm te geven, in te richten en te omschrijven wat je in wezen bent en waar je voor staat. Het mooie van het recht is dat het de vrede dient, de zwakkere beschermt en de macht van de sterke inperkt. Daarom vind ik het fijn en belangrijk om dit werk te mogen doen.

Waarom zijn er zoveel regels?

Sommige mensen willen liever weinig regels, hoe minder hoe beter. Ik denk dan altijd: let op wie hier de dupe van

Hélène
Evers

wordt. De sterkste wind dan vaak het pleit en dat past niet binnen een goede samenleving en al helemaal niet bij het wezen van de kerk.

Hoe werkt het Generale College voor de Kerkorde?

Het Generale College voor de Kerkorde wordt vaak door de generale synode gevraagd om besluiten te vertalen naar kerkordelijke bepalingen, want veel van het kerkelijke leven wordt in de kerkorde beschreven. Daarom ben ik meestal ook aanwezig bij vergaderingen van de synode. De synode is ook de wetgever van de kerk en zo'n bespreking van kerkordelijke zaken lijkt wat op de Tweede Kamer als er moties of amendementen worden ingediend. Daar moet je wel goed je verstand bijhouden. Het college vergadert vier keer per jaar. Daarnaast is er zo nu en dan overleg met het moderamen van de generale synode over actuele zaken. Af en toe houden we een studiedag.

Er zijn in de landelijke kerk zes colleges werkzaam die onafhankelijk van de synode hun werk doen. Van dit kerk-

ordecollege ben ik nu elf jaar lid. Vóór de fusie in 2004 was ik zes jaar lid van het Hervormde College voor Kerkordelijke Aangelegenheden, het KOA. De zittingstermijn is vier jaar en kan twee keer verlengd worden, dus na twaalf jaar eindigt het lidmaatschap van het college.

Is het werk leuk?

Niet altijd. Het gaat vaak over ingewikkelde zaken, maar, zoals ik al zei, vind ik het recht belangrijk. Het werk in een landelijk college is trouwens niet een soort privé-hobby of zo, het hoort bij het dienstwerk van een predikant om, 'als je daartoe geroepen wordt, de kerk te dienen in of vanwege de meerdere vergaderingen' zoals de kerkorde dit werk omschrijft in ordinantie 3 artikel 9 lid 1. Elke predikant die daartoe geroepen wordt, behoort dus bovenplaatselijk werk te doen.

Ik ben heel blij dat ik zo betrokken kan blijven op mijn specialisatie kerkrecht en dat ik mijn studies Rechten en Theologie en de daarbij geleerde inzichten en kennis dienstbaar kan maken voor de kerk.

Column

In het keukentje van God

En ik weet nog goed dat 'k als kind
Zaterdag 's avonds de halfgeopende deur van vaders
werkkamer naar binnen keek
Ja, dat mocht, ja, dat mocht
Heel even kijken in 't keukentje van God

[...]

Alleen voor domineeskind'ren de eer
Om heel af en toe te kijken in het keukentje van de Heer
Uit: *Pastorie, in het Noorden van Seth Gaaikema*

In een periode van wat schrijvers een writer's bloc noemen heb ik in arren moede voor mij zelf op een rij gezet hoe mij geleerd was een preek te maken. Het hielp toen niet erg, moet ik bekennen, maar ik laat u er graag mee achter de schermen van de preekmakerij kijken. Tussen haakjes geef ik wat toelichting of commentaar.

Preekvoorbereiding in fasen:

I. Waar begint het? *Tekstkeuze:*

a. vrije keuze

b. lezingencyclus (waar plaatselijk of landelijk toe besloten wordt)

c. lectio continua (volgens een doorgaand rooster)

II. Waar loopt het op uit? *Vrij associërend vooruitlopen op de preek, receptief (ontvankelijk) zoeken naar wat in de preek een rol zou kunnen spelen. Losse notities.*

III. Staat er wat ik denk dat er staat?

a. *Waar staat het (in de Bijbel)? De context in perikoop, hoofdstuk, boek.*

b. *Wat staat er dan? Tekstanalyse door woordenboek, vertalingen, commentaren, synopsis (evangelievergelijking), concordantie (teksten alfabetisch op een rij)*

IV. Wat zei het?

De betekenis van de woorden voor de mensen van toen, wie waren die mensen?

- *literaire en Umweltkwesties - (Umwelt: de wereld rondom het Godsvolk of de kerk)*

V. a. Wat wilde het toen? b. Wat wil het nu? *Wil het wel iets? Begin van de preekdoelstelling*

VI. Wat zegt het mijzelf, wat wil het van mij? *Expliciete controlevraag in de richting van de hoorders*

VII. Hoe moet het geformuleerd? *Formulering van de doelstelling: wat wil je er mee bereiken?*

VIII. Hoe moet het worden genoteerd? *Structuur van de preek, mogelijke structuren:*

a. *lineair:*

volg in hoofdzaak de tekst – denk aan teksten met een wending

b. *concentrisch:*

1. *begin bij centraal gegeven, leg in cirkels daaromheen de gegevens uit.*

2. *vanuit de omtrek naar de kern: de omtrek is de beleving zoals je bij jezelf en hoorders onderkent*

c. *dialogisch:*

1. *'vraagfase': om vragen op te roepen of te poneren*

2. *'antwoordfase': de vragen uitgewerkt, grootste deel!*

3. *'uitwerkfase': mogelijkheden aanreiken om te verwerken, herkenbaar te maken of te realiseren.*

Tja, het is een heel proces waar je als preekmaker doorheen moet. Het ging me bij tijden dan ook niet zo goed af. En dan schrijf ik nog wel op de buitenkant van mijn notitie: Preken? Dat doe je zó!

Ad Geerling

Klaas van der Kamp: classispredikant

foto: Hans van Eerbeek

De classispredikant is in 2018 geïntroduceerd en relatief nieuw. Een groot deel van het werk gebeurt achter de schermen. Klaas van der Kamp is classispredikant van Overijssel-Flevoland en legt in dit artikel uit wat hij zoal doet.

Als leerling op een basisschool schreef ik ooit een opstel. Het had de titel: ‘Als ik groot ben, word ik dominee’. Als ik de tekst nu teruglees, herken ik het profiel van een gemeentepredikant. De predikant preekt, geeft les en bezoekt zieke mensen. Dat zijn allemaal dingen die ik als classispredikant ook doe, maar dan niet in een plaatselijke gemeente, maar als dominee voor andere dominees en kerkenraadsleden. Mijn gemeente bestaat louter uit ambtsdragers en omvat de provincies Overijssel en Flevoland.

Als ik op verjaardagen moet uitleggen wat ik dagelijks oppak, probeer ik het met woorden uit een seculiere omgeving. ‘Ik ben mediator’, zeg ik dan, ‘en coach’, ‘en organisatiedeskundige’. Als classispredikant zorg ik er in mijn regio voor dat de pastores en de kerkenraden hun werk goed kunnen doen. Ik praat met predikanten, ouderlingen, kerkrentmeesters en diakenen. Ik probeer te motiveren, uitleg te geven en wijs op ervaringen in andere gemeenten. Ik kom in een gemeente als er sprake is van langdurige ziekte. Ik geef uitleg als er zaken zijn die men niet-routinematig beheerst. Ik bemiddel als er getouwtrek is tussen mensen.

Soms kan je goede ideeën die in een enkele gemeente opborrelen uitvergrooten. Ik herinner me een telefoontje van een predikant uit Ommen die al vroeg in de gaten had dat er mensen in de knel raakten door de stijgende

energieprijzen en toenemende inflatie. Zijn idee van een diaconale actie hebben we samen uitvergroot en heeft geleid tot een grote landelijke campagne.

Ik herinner me de verzuchting van een dominee of er op termijn wel voldoende pastores zullen zijn voor al het werk. We sloegen aan het rekenen en ontdekten dat we op termijn twintig procent tekort krijgen aan pastores in onze regio. Reden om alle pastores in de buurt van hun emeritaat bij elkaar te roepen en de situatie uit te leggen. ‘Als u wilt, kunnen we u ook na uw pensionering goed gebruiken’, was de boodschap.

Een classispredikant bezoekt kerkenraden eens in de vier jaar. Ik spreek met hen over de zorgen, bijvoorbeeld de moeite ambtsdragers te vinden of alle kerkgebouwen open te houden. We praten ook over het geloof zelf. Dat geeft rust bij de meer operationele vragen.

Een enkele keer stuit ik op schrijnende situaties: als er bijvoorbeeld nog maar drie ambtsdragers zijn die al het werk voor hun rekening nemen. Iemand is voorzitter, beamerbediener, koster en beheerder van de begraafplaats. Op zo’n moment zoek ik naar mogelijkheden de gemeente in een nieuwe structuur te zetten, soms zelfstandig, soms in samenwerking met een andere gemeente.

Ik spreek veel pastores één op één. Soms bellen ze me. Zoals de predikant die de vraag kreeg van het tv-programma ‘Op1’ om iets te vertellen over de asielzoekers die zouden komen. Hoe zou je je moeten opstellen in zo’n programma? Ik denk mee en oefen met mijn collega in een soort rollenspel. Vaak zoek ik zelf contact met pastores. Ik spreek dan met hen over hun verwachtingen van het ambt. Ik stel hardop de vraag op welk gebied men carrière wil maken. Daarbij hoort ook de vraag hoe ze hun permanente educatie invullen, zodat ze zich kunnen blijven ontwikkelen.

Al deze taken zijn onzichtbaar. Daarnaast is de classispredikant bij onderdelen juist extra in beeld. Ik geef gezicht aan de kerk op regionaal niveau. Ik spreek namens de kerk met de politiek, de media, ouderenbonden, onderwijsinstellingen en de vereniging van kleine kernen. Ik breng vertegenwoordigers van diverse kerken bij elkaar in een kring van kerken. Samen gaan we naar de regionale media om zendtijd te vragen, naar een regionale zorginstelling of een azc, als we horen dat pastores moeilijk toegang krijgen. Ik heb daarbij veel steun van predikanten en pastores in Overijssel en Flevoland, die elkaar ontmoeten in werkgemeenschappen. En ik krijg feedback van een eigen bestuur, de classicale vergadering. Ik mag daar vertellen over dat wat ik doe. In de praktijk is zo’n bestuurlijk kader een weldaad. Het geeft coaching en support en nieuwe ideeën.

Meer informatie? Kijk op www.klaasvanderkamp.nl

De abdij van Ettal

foto: Wim van Ree

Een noodzakelijk kwaad, valkuil, uitdaging

Van de redactie kreeg ik de vraag om voor dit nummer, met als thema ‘achter de schermen’, een bijdrage te schrijven. Het gaat over de organisatiestructuur van de kerk. Wat valt hier over te zeggen en wordt het niet gauw slaapverwekkend? Vaak bestaan er allerlei vooroordelen als het gaat om een structuur van de kerk en de mensen die daar zogenaamd aan de touwtjes trekken.

Volgens de apostel Paulus ‘moet alles op gepaste wijze en in goede orde gebeuren’ (1 Kor. 14:30). Een oproep om zaken binnen de gemeente goed te regelen, zodat ieder weet waar hij aan toe is en er geen sprake is van willekeur. Het is dan ook geen noodzakelijk kwaad, maar een vorm van beheer waarin het kerkelijk leven goed gedijt en toekomst en continuïteit heeft.

Vaak wordt bestuurswerk als saai of als iets voor vergadertijgers gezien. Te vaak heb ik echter mensen gezien die bestuurder werden, omdat er niemand anders was. Gaandeweg begonnen ze het leuk te vinden. Het werd zichtbaar. Dan blijkt bestuurswerk achter de schermen niet alleen noodzakelijk, maar ook zinvol en leuk. Daarom een keer lof aan de mensen die avond aan avond, soms week in week uit het bestuurswerk verrichten. Vaak in stilte en vaak onzichtbaar.

Moet het altijd zoals het gaat en kan het niet anders, is een andere vraag. Al ruim veertig jaar bij de kerk werkend, kom ik regelmatig bij kerkelijke vergaderingen. Dergelijke vergaderingen verlopen veelal via een bepaald patroon. Er is een (inhoudelijke) opening. De voorzitter bedankt diegene hiervoor, waarna de vergadering overgaat in veel regelzaken. Als iemand wat later in de vergadering komt, krijgt die vaak te horen ‘je bent nog op tijd, je hebt niets gemist, we hebben alleen de opening gehad’. Dat is pure armoede. Overigens is dit niet iets wat alleen in de PGZ gebeurt. Andere gemeenten laten dezelfde gewoonten zien.

Laten we het er in de kerk eerst eens over gaan hebben wat ons drijft en wat ons ten diepste bezielt. Je krijgt dan heel andere vergaderingen en een heel andere dynamiek. Ik daag hierbij de bestuurders en kerkenraden uit het gesprek met elkaar aan te gaan over wat het verhaal is van

de kerk van Zwolle. Is de kerk van Zwolle een instituut dat beheersmatig overreid moet worden gehouden of is het een levende geloofsgemeenschap waarin lief en leed worden gedeeld en mensen elkaar inspireren of zich door God weten geïnspireerd?

Ter inspiratie het volgende. Eind april, begin mei mocht ik onderweg zijn met een Bonhoefferreis. Daarbij bezochten we ook het Benedictijnerklooster in Ettal (Zuid-Beieren). In dit klooster (*zie foto*) heeft Dietrich Bonhoeffer voor een groot gedeelte aan zijn ethiek gewerkt. Op een zondagmiddag was er een ontmoeting met de abt van dit klooster, Barnabas Bögle. Hij vertelde over het werk van Bonhoeffer en welke invloed het nu nog had in het klooster. Tot slot wilde hij ons nog wat aanreiken als het om de kerk van vandaag gaat. Naar aanleiding van de geschiedenis van de twee Emmaüsgangers (Lucas 24: 13-35) zei hij: ‘In dit verhaal is als een edelsteen het concept van de kerk samengevat:

1. De kerk gaat nooit alleen. De discipelen zijn met z’n tweeën, gemeenschap.
2. De kerk is op weg, mag nooit blijven staan, moet bezig zijn met de vragen van de tijd.
3. De wandelaar die als derde opduikt is hen onbekend. Ze nodigen hem uit aan tafel, nemen hem op in hun gemeenschap. Alleen gaan was in het Oosten gevaarlijk vanwege rovers en wilde dieren, zeker ’s avonds. Het is een daad van gastvrijheid, je bent er voor anderen, naastenliefde.
4. Jezus wordt herkend aan de tafel als Hij hun het brood en de wijn toereikt. Het is vreemd, hij is immers de gast. Het wezen van de tafelgemeenschap is dat Christus de gastheer is. Hij deelt zich aan ons uit, dat is de kern van de christelijke tafelgemeenschap.
5. Nadat ze Jezus herkend hebben, durven ze het aan door het donker heen naar Jeruzalem terug te gaan. Ze willen getuigen dat Jezus leeft. De drang om te getuigen hoort wezenlijk bij het christen zijn.’

Tot zover abt Barnabas Bögle, nu wij.

Wim van Ree, diaconaal consulent

Zomeravondontmoetingen bij gedenksteen Thomas a Kempis

Ook dit jaar heeft de Thomas a Kempis Stichting drie verschillende sprekers uit de Zwolse samenleving uitgenodigd om een korte overweging uit te spreken tijdens de Zomeravondontmoetingen over het thema 'Inspirerend spreken over de Navolging'. De eerste avond is al geweest als dit nummer uitkomt, de volgende Zomeravondontmoetingen zijn op zaterdag 8 en 15 juli. De sprekers zijn respectievelijk Marijn Rohaan (predikant PGB 'de Hoofdhof') en Jan Oegema (auteur, letterkundige en hovenier). Het gesproken woord wordt omlijst door muziek. Elke Zomeravondontmoeting begint om 20.00 uur en eindigt om 20.30 uur. Na afloop is er ruimte voor ontmoeting en napraten, met koffie en thee. De Zomeravondontmoetingen vinden plaats bij de gedenksteen van Thomas a Kempis op de Agnietenberg, in de zomer wordt deze plek ook wel de Groene Kathedraal genoemd.

Mink de Vries spreekt bij een eerder gehouden Zomeravondontmoeting

Vredesweek 2023

Elke derde week van september is de nationale Vredesweek, dit jaar van 16 tot 24 september. In het hele land worden honderden activiteiten georganiseerd: van filmavonden tot festivals, van maaltijden tot masterclasses en van vieringen tot debatten. Ook het Vredesplatform Zwolle hoopt in die week vrede onder de aandacht brengen, uitgaande van het thema 'Klimaatstad vol vrede'.

In de volgende editie van Gaandeweg volgt het Zwolse Vredesweekprogramma.

Een van de jaarlijkse activiteiten tijdens de Vredesweek is de Walk of Peace. Tijdens deze wandeling is er aandacht voor initiatieven in een bepaalde wijk die tot vreedzaam samenleven en een beter klimaat leiden. Dit jaar is de wandeling op 16 september in de wijk Aa-Landen.

UIT Vormingsjaar: een praktisch, prikkelend en persoonlijk tussenjaar

Je hebt examen gedaan, maar je hebt geen idee wat je wilt. Wat is voor jou belangrijk? Waar ligt jouw hart? Waarin maak jij het verschil? Je bent begonnen aan je studie, het blijkt toch niet jouw studie te zijn en je stopt weer. En nu? Wat past wel bij je? Hoe kun je dat ontdekken?

Om antwoorden te zoeken op je vragen, iets te betekenen voor je omgeving en te groeien in geloof is er het UIT Vormingsjaar. Je stapt een jaar UIT je routine, gaat aan de slag met jezelf, en vindt uitdaging tijdens toffe stages in je kerk en een maatschappelijke organisatie. Daarnaast volg je één dag per week verdiepende trainingen, je wordt gecoacht en je krijgt de vrijheid om zelf initiatieven te ontplooiën. Kortom, het is een jaar dat je vormt voor je leven!

Het UIT Vormingsjaar is een initiatief vanuit Youth for Christ Zwolle met een uniek concept: je gaat praktisch bezig in je eigen stad, om daar te kunnen groeien op verschillende gebieden van je leven. Hierdoor ontdek je hoe jij van betekenis kunt zijn voor je directe omgeving, op de plek waar je nu bent.

Meer weten? Kijk op www.uitjaar.nl of check de socialmediakanalen.

Betoverende muziek in klooster

Deze zomer komt het orgel van het Zwolse Dominicanenklooster met een concertreeks in de schijnwerpers te staan. Dit orgel is ruim een eeuw oud en gebouwd voor de dagelijkse gebedspraktijk van de kloosterlingen: dicht bij de koorbanken, om het gezang van de dominicanen goed te kunnen begeleiden. Tegelijk is het een fors instrument, dat met gemak de gehele ruimte kan vullen met geluid. Het orgel werd door P.J. Adema en Zonen gebouwd in Frans-romantische stijl met Duits-romantische elementen – een unicum in Zwolle en omgeving. Veel muziek die geschreven is voor dit orgeltype komt er goed tot z'n recht, zoals de muziek van Saint-Saëns, Widor, Durufé, Franck of Reger. De laatste, Max Reger, zou dit jaar 150 jaar zijn geworden en zal extra aandacht krijgen in de concerten.

Op zes zaterdagmiddagen laten zes verschillende organisten het instrument van verschillende kanten horen. Zowel de geëigende romantische muziek als andere verrassende (geïmproviseerde) klanken zullen voorbij komen. Het klooster spreekt van 'betoverende orgelmuziek die je even in een andere wereld brengt'. De organisten die zijn aangetrokken genieten in binnen- en buitenland bekendheid met hun staat van dienst in het romantische repertoire en het improviseren.

De concertreeks begon in juni, de komende maanden zijn er nog vier concerten: 8 en 22 juli, 5 en 19 augustus, telkens van 16.00 tot ongeveer 17.00 uur. Kaarten (à € 10) zijn verkrijgbaar via de website van het klooster en aan de deur. Het drankje na afloop is inbegrepen.

Ouderenmiddagen Jeruzalemkerk

Vanaf september worden er weer een aantal ouderenmiddagen georganiseerd in het zalencentrum van de Jeruzalemkerk. De startmiddag is op 25 september 2023, met onder meer een boeiende diaprojectie van het echtpaar Neleman uit Wapenveld. De andere middagen zijn op 16 oktober, 30 oktober, 27 november en 18 december. De invulling van deze middagen volgt in het volgende nummer van

Gaandeweg. Iedereen is van harte welkom, u hoeft hiervoor geen lid te zijn van de Jeruzalemkerkgemeente.

In het kort zien de middagen er als volgt uit: start om 14.30 uur met koffie/thee, voor de pauze worden enkele geestelijke liederen gezongen, wordt er gebeden en verzorgt de predikant, pastoraal werker of iemand van de leiding een meditatie. Na de pauze is het heel gevarieerd: dia's, een

lezing, spel, verhaal, voordracht of iets creatiefs. Het eindigt om 16.30 uur. Voor het bestrijden van de onkosten wordt in de pauze via een collecte een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Wie meer informatie wilt ontvangen, kan contact opnemen met Alie Snoeijer (tel. 038-42102000), Janny Kragt (038-4223171) of Tanja Ulderink.

Volop inzet voor de Vakantie Bijbel Club in de Stinskerk

Ook komende zomer stroomt de Stinskerk weer drie dagen vol voor de Vakantie Bijbel Club (VBK). Op 25, 26 en 27 juli zijn alle kinderen van de basisschool welkom voor een gezellige en leerzame ochtend.

Het coördinerende team is interkerkelijk en de andere vrijwilligers komen ook van allerlei kerkelijke achtergronden of van buiten de kerk. De voorbereidingen zijn dus al leerzaam en verbindend. Voor die drie keer 2 uren VBK zijn veel mensen in touw. Vooraf is er een werkjes-werkgroep actief om werkjes per leeftijdsgroep te bedenken, er zijn ervaren tieners die de poppenkast verzorgen, de inkopen voor limonade met fruit en/of snoep staan ruim op tijd in de kerk, het verhaal wordt voorbereid en natuurlijk moeten er liedjes, spelletjes en gebeden op kinderniveau tot een samenhangend programma gevormd worden. Ook voor het klaarzetten en opruimen zijn er extra mensen.

Het thema dit jaar is 'Tel maar mee!' met verhalen over vergeving, zorg voor mensen in de knel, inzet met je eigen gaven. Het thema, de Bijbelverhalen en veel ideeën voor de uitwerking komen van de HGJB. Het is fijn om een rode draad te hebben, maar ook om er zelf onze eigen ideeën mee te kunnen combineren.

De opkomst van de kinderen is wisselend. Er komen kinderen van verschillende scholen in de wijken Westenholte en Stadshagen. De meeste hebben een christelijke achtergrond, maar voor sommigen is het allemaal nieuw. Het aantal kinderen varieert ongeveer van 45 tot 90! Er gaan persoonlijke uitnodigingen naar zo'n 130 kinderen.

Er worden voor de VBK altijd nieuwe mensen gezocht, dus woon je in Westenholte, Stadshagen of omstreken en heb je een paar uurtjes over in juli: welkom! Meer informatie: vbkwestenholte@gmail.com, Lucie van 't Slot.

Gebed te Zwolle

Lopend langs de Vecht
heb ik mijn gebed gezegd:
‘God, ontferm U over ons,
geef ons toekomst’.

Wandelend langs de Isala
geef ik uiting aan mijn dromen:
‘laat er toch vrede komen!
Insjallah’.

Zittend aan de Wijde Aa
stamel ik de psalmen na:
‘God, red ons en bescherm ons!
Kyrie eleison!’

Trekkend langs het Zwarte Water
bid ik voor de geplaagde aarde:
‘God, vergeet uw schepping niet,
erbarme dich’.

Aan de voet van de Peperbus
kom ik eindelijk tot rust,
in een overgave ongekend
zeg ik: ‘Deo Volente’.

Henk Vijver

“Belangrijk dat je elkaar wat gunt”

foto: Hans van Eerbeek

Naast predikanten telt de Protestantse Gemeente Zwolle kerkelijk werkers. In deze rubriek gaat Theo Brand met hen in gesprek. De tweede ontmoeting is met Jeroen Knol (32), werkzaam voor Sionskerk en Stinskerk. “Ik vind de uitspraak ‘wie de jeugd heeft, heeft de toekomst’ gevaarlijk.”

Hier kunnen jongeren chillen op een brede zachte bank en lekkere stoelen. Een muur vol graffiti getuigt van creativiteit. Dit is het jeugdhonk in de Sionskerk. “Hoog tijd trouwens dat de muur weer eens onder handen wordt genomen,” zegt Jeroen. Mogelijk een nieuw creatief moment? Op deze plek kunnen jonge gemeenteleden zich comfortabel voelen. Er staat zelfs een koelkast, zodat de cola koud staat. “Een gemeentelid had die over en dat komt nu mooi van pas.”

Jeroen groeide op in Zwolle en zijn wortels liggen in de Sionskerk. In 2012 trouwde hij met Lianne en samen hebben ze twee kinderen: Sara (7) en Manuel (5). “Opvoeden is mooi. Kinderen zijn een geschenk, niet je bezit. Zo moet het in de kerk ook zijn.”

In Kampen studeerde hij aan de PThU en rondde een bachelor Geloof, cultuur en samenleving af waarna hij op Hogeschool Windesheim zijn theologiediploma haalde. Zo’n 3,5 jaar lang was hij kerkelijk werker in Friesland. In 2016 begon hij één dag per week in de Sionskerk. Toen dat stapsgewijs uitgebreid werd naar meer uren, nam hij afscheid van het werk in Friesland. “Ik kan nu heerlijk op de fiets.”

Het was in de Sionskerk wel even wennen voor mensen om Jeroen in zijn nieuwe rol te zien, zeker ook vanwege het ouderewerk. “De cultuur hier ken ik goed, maar omdat velen me van vroeger kennen, moest ik wel gezag opbouwen. ‘Waarom gaat die jonge knul nu ineens deze begrafenis doen?’ was soms de reactie. Nu loopt dat soepeler.” In de Stinskerk is hij nu ook werkzaam. Daar doet hij naast het jeugdwerk een deel van het pastoraat. Jeroen werkt vaak samen met vrijwilligers die volgens hem goud waard zijn. “Niet alles wat vroeger gebeurde, kan ook nu nog georganiseerd worden. Zeker na de coro-

natijs. Dat levert soms spanning op: met minder mensen alles willen blijven organiseren. Maar soms moet je ook iets durven loslaten. De essentie van het kerk-zijn gaat heus wel door.”

Jeroen doelt ook op sluiting van kerkgebouwen – we weten nog niet precies welke, hoe en wanneer – die gepland staan binnen de Protestantse Gemeente Zwolle. “Dat is vervelend, maar we mogen vertrouwen dat de kerk in Gods handen is en ook in handen van mensen voor wie de kerk dierbaar blijft omdat ze geloof, hoop en liefde willen koesteren en doorgeven.”

“Juist als het leven kwetsbaar is, mogen we dragen en gedragen worden door God en dus ook door elkaar”

“Ik vind de uitspraak ‘wie de jeugd heeft, heeft de toekomst’ gevaarlijk. Het gaat om het ‘nu’ en jongeren maken zelf volwaardig deel uit van de kerk met hun eigen inbreng. De ouderen beoordelen we toch ook niet op basis van het feit dat ze de jongeren van vroeger waren?”

“Jongeren mogen zichzelf zijn. Ik merk soms dat jongeren dingen aan mij of elkaar toevertrouwen die ze thuis niet vertellen. Ook belangrijk is dat zij een gewaardeerde plek innemen. Zo hebben we één keer per maand een jong-en-oud-dienst met veel interactie en na afloop wat drinken en samen lunchen.”

Jeroen herinnert zich een groothuisbezoek na een startdienst met veel jonge mensen waarin opwekkingsliederen werden gezongen. Tijdens het huisbezoek was er iemand van 94 die liever psalmen zong, maar ze zei glimlachend: ‘Ik begrijp het wel’. Jeroen: “Kijk, dat is belangrijk: dat je wat inschikt en elkaar wat gunt.”

Volgens Jeroen is de kerk juist een plek voor mensen als ze even niet meer weten hoe het moet, het niet zien zitten of op verhaal willen komen. “Juist als het leven kwetsbaar is, mogen we elkaar dragen en gedragen worden door God. Dan maakt het ook niet uit hoe jong of oud je bent.”

Actie Kerkbalans Protestantse Gemeente Zwolle 2023

In januari werkten weer veel gemeenteleden van de Protestantse Gemeente Zwolle mee aan de Actie Kerkbalans 2023. Wellicht was u één van die vrijwilligers, dank daarvoor! De actie in onze wijkgemeenten leverde tot eind mei een toegezegd bedrag op van € 1.157.067.

Belangrijkste bron van inkomsten

De Actie Kerkbalans is voor de wijkgemeenten de belangrijkste bron van inkomsten. De in 2021 beloofde verbetering in communicatie is ook in 2023 doorgezet. We willen onze leden beter laten zien wat de waarde van de kerk voor een ieder is. Maar óók vertellen dat het bijzondere werk in en door de kerk geld kost. We hopen met verbeterde communicatie meer leden van onze kerken aan te spreken en de financiële effecten van vergrijzing en veranderende kerkgang – voor zover mogelijk – op te vangen.

Voor de uitvoering van de Actie Kerkbalans 2023 is de Projectgroep Geldwerving medio vorig jaar begonnen met de voorbereidingen. Ze vergaderden over de vorm van de actie, hebben de ervaringen van 2022 gedeeld met de kerkrentmeesters van de wijkgemeenten en de inhoud van de brieven geactualiseerd.

Op zondag 15 januari is er in de kerkdiensten aandacht gevraagd voor Actie Kerkbalans. In de week daarna zijn de e-mails en de brieven met de uitnodiging om bij te dragen verspreid. Opnieuw hebben weer meer gemeenteleden online hun toezegging gedaan. Hierdoor maakt de PGZ duidelijk minder kosten, waardoor er dus indirect een hogere opbrengst is en er minder een beroep hoeft te worden gedaan op vrijwilligers.

Is uw mailadres nog niet bekend bij het Kerkelijk Bureau? Dan ontvangen we dit graag op: administratie@pknzwolle.nl.

Dankbaar en trots

En nu is de uitslag (bijna) bekend! Per eind mei is € 1.157.067 als vrijwillige bijdrage voor de Actie Kerkbalans toegezegd. Positief is dat de gemiddelde

toegezegde bijdrage in 2023 weer hoger is. Wel daalde het aantal toezeggingen opnieuw substantieel, waardoor we met de huidige toezeggingen nog € 20.000 achterlopen op de eindstand 2022.

Reden tot dankbaarheid voor al die gemeenteleden die nu én al jarenlang een deel van hun inkomen aan de kerk geven. We zijn trots op de medewerkers van het Kerkelijk Bureau die ook dit jaar al het werk rondom de digitale en papieren formulieren in goede banen hebben geleid.

Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Zwolle

Van harte aanbevolen: de Solidariteitskas

Gemeenten die tijdelijk niet ‘zelfvoorzienend’ zijn, kunnen een beroep doen op de Solidariteitskas. Bijdragen uit de Solidariteitskas aan die gemeenten zijn altijd tijdelijk en bedoeld om ze duurzaam op weg te helpen. ‘Gemeenten helpen elkaar’ is de gedachte van de Solidariteitskas. Zie ook de website van de Protestantse Gemeente Zwolle: pknzwolle.nl/solidariteitskas/.

De Solidariteitskas wordt gevuld door een vaste jaarlijkse bijdrage van € 5,00 (per belijdend lid) vanuit de plaatselijke gemeenten binnen de Protestantse Kerk.

Onlangs ontvingen alle leden een verzoek om te geven voor de Solidariteitskas van hun eigen wijkgemeente. Heel graag maken wij aan het eind van dit jaar een goede opbrengst voor 2023 bekend. Mogen wij ook dit jaar weer rekenen op uw solidariteit?

Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Zwolle

Viering in de tuin van Driezorg - Berkumstede

Protestantse Gemeente 'de Hoofdhof' trekt erop uit. Ze houdt op zondag 16 juli een viering in de tuin van Berkumstede. Alle bewoners én andere geïnteresseerden zijn van harte uitgenodigd. Vanaf 9.30 uur is ontvangst met koffie, om 10.00 uur begint de dienst. Voorganger is ds. Marijn Rohaan. Er worden bekende liederen gezongen. Voor de kinderen is er kindernevendienst.

Zomervespers Grote Kerk: 'Je leven als reis'

De Michaëlsvieringen hebben als kenmerk dat liederen, gezongen liturgische teksten en kerkmuziek een wezenlijke rol spelen. Dat willen we nog eens extra accentueren door in de oecumenische zomervespers nu eens niet een bepaald Bijbelgedeelte centraal te stellen, maar liederen.

Wie in het Liedboek (2013) bladert, vindt achterin een register met allerlei rubrieken, waaronder de rubriek 'Levensreis' en die kent weer een onderverdeling zoals: pelgrimage, roeping en navolging. 'Je leven als reis' is het centrale thema van de zomervespers. In elke viering worden telkens twee liederen toegelicht, liederen die natuurlijk ook worden gezongen. Levensreis symboliseert een beeld voor je leven. Je kunt je levensloop verstaan als een tocht door de tijd van jou als enkeling en van 'de kerk' als collectief. Nog breder geformuleerd: als tocht van de mensheid. De in april overleden Paul van Vliet had het in een van zijn liederen ('Ik ben zo vaak opnieuw begonnen') over de levensreis als een optocht door de tijd, een optocht die je in geloofstaal kunt typeren als een gezamenlijke pelgrimage. Zo beschouwd gaat het dus ook om het innerlijke ruimte geven aan God om Hem en de naaste in liefde te ontmoeten. Een 'wandelen met God'.

In de Bijbel lezen we heel vaak dat mensen onderweg zijn. Abraham, Jacob, Mozes, Jezus, Paulus, ... En is het niet zo dat sinds Pinksteren het Woord door de wereld pelgrimeert? Ons leven als reis. Onderweg kun je van alles tegenkomen, kan er van alles met je gebeuren. We beleven schitterende momenten en uiterst pijnlijke. Onze Michaëlsvieringen kennen ook zelf de structuur van een pelgrimage, gericht op een plek met zang, gebed, lezing en woord waarin de Eeuwige ontmoet kan

worden. Onze kerkrimte functioneert dan even als een schuilplaats op onze reis door de tijd die soms door een wildernis gaat (zie Liedboek 1973, lied 476).

Elke zondag in de maanden juli en augustus bent u weer welkom in onze schuilplaats, in de zomervespers die om 19.00 uur beginnen.

Werkgroep Michaëlsvieringen

Tentdienst in de Oranjeweek in Berkum

Traditiegetrouw wordt de Oranjeweek in Berkum besloten met een gezamenlijke kerkdienst. Deze zal plaatsvinden op zondag 17 september om 10.00 uur. De organisatie is in handen van Kerk in de Wijk, muziek wordt gemaakt door een gelegenheidsband. Voorgangers zijn ds. Marijn Rohaan en ds. Wim Noordzij.

Tentkerkdienst tijdens Westenholtte Festival

De gezamenlijke kerken in Westenholtte e.o. organiseren dit jaar, net als vorig jaar, een tentkerkdienst tijdens het Westenholtte Festival. In deze dienst is iedereen van harte welkom, om samen in Westenholtte het geloof te vieren. Of je nu vaak in een kerk komt, of maar zelden, hier ben je welkom. De muziek wordt verzorgd door Muziekvereniging Excelsior Westenholtte en de spreker tijdens deze dienst is ds. Jaap Ophoff. Docent godsdienst bij het Greijdanus College Jasper Knol & kerkelijk

werker van de Stinskerk Jeroen Knol zullen als gastheer de dienst leiden.

Het festival vindt dit jaar plaats op de velden van de ijsbaan (Meester Koolenweg) van 8 tot en met 10 september. De tentkerkdienst is op zondagmiddag 10 september om 16.00 uur en wordt georganiseerd door de Stinskerk, Open Kring, Fontein, Opstandingskerk en VEZ.

Adventskerk
Talmaplein 2
Zwolle-Zuid
038-4651360
ds. N.A. Eygenraam
ds. J.T. Tissink
dhr. D.J. Steenbergen
mw. J. Mooij
dhr. M. Schippers
scriba@adventskerk.nl
www.adventskerk.nl

Grote Kerk
Grote Markt 18
Zwolle-Centrum
038-4212512
tel. contactpersoon:
038-4542999

www.michaelsvieringen.nl/
vieringen

Jeruzalemkerk
Windesheimstraat 1
Zwolle-Assendorp
038-4212443
ds. G.J. Codée
06-19440859
tel. scriba: 06-22802781

jeruzalemkerk.pknzwolle.nl

Oosterkerk
Bagijnesingel 17
Zwolle-Centrum
038-4535064
06-33205179
ds. I.P. Epema
mw. J. Mooij
dhr. M. Schippers
tel. scriba: 038-4531674

www.oosterkerk.nl

	Adventskerk	Grote Kerk	Jeruzalemkerk	Oosterkerk
zondag 9 juli	10.00 uur ds. A. Pietersma	19.00 uur ds. A. van der Velde Zomervesper	9.30 uur ds. J. het Lam, Wezep 19.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. I.P. Epema Overstapdienst
zondag 16 juli	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Viering rond kamp Provider	19.00 uur ds. M. Dijk Zomervesper	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur dr. P. Veerman, Katwijk aan Zee	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 23 juli	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam	19.00 uur ds. C. Baljeu Zomervesper	9.30 uur ds. G.J. Codée Start Sunrise 19.00 uur Prop. J.W. Bassie, Groningen	10.00 uur ds. J. Woltinge, Zwolle
zondag 30 juli	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam Zomerdienst, in Oosterkerk	19.00 uur ds. J. Doelman Zomervesper	9.30 uur ds. H. de Jong, Kampen 19.00 uur ds. H.B. van der Knijff, Wilsum	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam Zomerdienst, samen met Adventskerk
zondag 6 augustus	10.00 uur ds. J.T. Tissink Zomerdienst, samen met Oosterkerk	19.00 uur ds. H. Vijver Zomervesper	9.30 uur dr. J. van Holten, Nunspeet 19.00 uur ds. J. Boer, Nunspeet	10.00 uur ds. J.T. Tissink Zomerdienst, in Adventskerk
zondag 13 augustus	10.00 uur ds. J.T. Tissink Zomerdienst, in Oosterkerk	19.00 uur ds. H. Tissink Zomervesper	9.30 uur ds. B. de Leede, Amersfoort 19.00 uur ds. G. van Goch, Scherpenzeel	10.00 uur ds. J.T. Tissink Zomerdienst, samen met Adventskerk
zondag 20 augustus	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam Zomerdienst, samen met Oosterkerk	19.00 uur ds. N.A. Eygenraam Zomervesper	9.30 uur ds. W. Dekker, Oosterwolde 19.00 uur ds. B. Jongeneel, Lunteren	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam in Adventskerk
zondag 27 augustus	10.00 uur ds. I.P. Epema in Oosterkerk	19.00 uur mw. L. van Es Zomervesper	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. E. van den Noort, Nijkerk	10.00 uur ds. I.P. Epema Schrift & Tafel Zomerdienst, samen met Adventskerk
zondag 3 september	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinszondag	Zie website: www.michaelsvieringen.nl	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. A.H. van Mourik, Kamperveen	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 10 september	10.00 uur Startzondag, Morgengebed, samen met Oosterkerk 10.30 uur ds. I. Epema en H. Tissink, Openluchtviering, samen met Oosterkerk	zie website: www.michaelsvieringen.nl	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur Startzondag, Morgengebed in Adventskerk 10.30 uur ds. I. Epema en H. Tissink Openluchtviering, samen met Adventskerk

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 20 juni 2023.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

Open Kring
Hofstedestraat 1
Zwolle-Stadshagen
038-4204558
ds. C. Baljeu
tel. scriba: 038-4578345

Sionskerk
Glanerbeek 10
Zwolle-Noord/Berkum
038-4537075
06-19786041
mr. dr. H. Evers
ds. ir. R. van Putten
dhr. J. Knol
tel. scriba: 038-4227212

Stinskerk
Westenholterweg 19
Zwolle-Westenholte
038-4212614
06-45135706
ds. G.C. van Rheenen
dhr. J. Knol
tel. scriba: 06-10450516

Eglise Wallonne
Waalse Kerk
Schoutenstraat 4
8011 NX Zwolle
ds. R. Roukema
038-4533557
tel. secrétaire
06-40063459

www.openkring.nl

www.sionskerkzwolle.nl

www.stinskerk.nl

www.waalsekerkzwolle.nl

9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. G. de Goeijen	9.30 uur prop. dhr. P.J. Lok, Sint Jansklooster		zondag 9 juli
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. H. Evers	9.30 uur ds. B. Coster, Rouveen		zondag 16 juli
9.30 uur ds. C. Baljeu samen met de Stinskerk Openluchtdienst, locatie: Zwolseweg 62, 's-Heerenbroek	10.00 uur ds. M. Winters-Karels	9.30 uur ds. C. Baljeu in Open Kring Openluchtdienst, locatie: Zwolseweg 62, 's-Heerenbroek		zondag 23 juli
9.30 uur ds. C.F. Klaassen, Harderwijk in Stinskerk	10.00 uur ds. M. Hukubun	9.30 uur ds. C.F. Klaassen, Harderwijk samen met Open Kring		zondag 30 juli
9.30 uur mw. J. van der Zee en ds. G.C. van Rheenen samen met Stinskerk	10.00 uur ds. G. Lubbersen	9.30 uur mw. J. van der Zee en ds. G.C. van Rheenen in Open Kring 19.00 uur ds. G.C. van Rheenen		zondag 6 augustus
9.30 uur ds. R.A. Houtman in de Stinskerk	10.00 uur ds. G.C. van Rheenen	9.30 uur ds. R.A. Houtman, Epe samen met Open Kring		zondag 13 augustus
9.30 uur ds. B. Aalbers samen met Stinskerk	10.00 uur ds. L. van Rikxoort, Alphen aan den Rijn	9.30 uur ds. B. Aalbers in Open Kring		zondag 20 augustus
9.30 uur ds. G.C. van Rheenen en ds. C. Baljeu in Stinskerk	10.00 uur ds. B. Bloemendal, Putten	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen en ds. C. Baljeu Heilig Avondmaal, samen met Open Kring	10.30 uur pasteur R. Roukema	zondag 27 augustus
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. H. Evers Heilig Avondmaal	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen Bevestigingszondag 19.00 uur Avondontmoetings- dienst Westenhage		zondag 3 september
9.30 uur mw. J. Brouwer-Huisman	10.00 uur ds. H. Maat, Terschuur	9.30 uur dhr. G. Schutte, Zwolle 19.00 uur ds. J. Ophoff e.a. Interkerkelijke tentdienst mmv Excelsior	10.30 uur pasteur H. Spoelstra	zondag 10 september

De Hoofdhof
Kerkweg 26
Zwolle-Berkum
ds. J. M. Rohaan
tel. scriba: 038-3377727

www.hoofdhof.nl

Lutherse Kerk
Koestraat 4
Zwolle
ds. M.E. Jonker
tel. scriba: 06-24706903

www.elkz.nl

Collectedoelen

In de PGZ-gemeenten zijn de eerste en tweede collecte altijd bestemd voor diaconie en kerk. De opbrengst van de derde collecte gaat naar de volgende doelen.

zondag 9 juli	Energiekosten kerkgebouwen
zondag 16 juli	Door wijkdiaconie vast te stellen doel
zondag 23 juli	Eredienst en kerkmuziek
zondag 30 juli	Diaconale Stichting Gevangenzorg Zwolle
zondag 6 augustus	Onderhoud kerkgebouwen
zondag 13 augustus	Exploitatie PGZ
zondag 20 augustus	Extra diaconie
zondag 27 augustus	Onderhoud kerkgebouwen
zondag 3 september	Diaconale Noodhulp
zondag 10 september	Wijkkas

zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	ds. D.J. Lagerweij
9 juli	ds. N.A. Eygenraam, Zwolle	ds. M.E. Jonker Heilig Avondmaal	REHOBOTH	9.30 uur	ds. Verboom
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	mw. M. Majoor, via patiënten-tv
16 juli	ds. J.M. Rohaan Overstapdienst	ds. R. den Hertog	REHOBOTH	9.30 uur	ds. De Vries
			THEODORAKAPEL	10.00 uur	ds. N.A. Eygenraam
			ZONNEHUIS	11.30 uur	ds. G.J. Codée
			RIVIERENHOF	10.30 uur	mw. C. Pilon
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	mw. T. Sloot
23 juli	ds. P. Langbroek, Zwolle	ds. M.B. Nieuwkoop	REHOBOTH	9.30 uur	dhr. Esselink
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	ds. M. Overbosch-Mielke, via patiënten-tv
30 juli	dhr. D.J. Steenberg, Zwolle	ds. T.K. van Dam	REHOBOTH	9.30 uur	ds. Aalbers
			ZONNEHUIS	11.30 uur	ds. P.F. de Boer
			RIVIERENHOF	10.30 uur	dhr. J. Mulder
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	mw. T. Sloot, via patiënten-tv
6 augustus	dhr. D.J. Steenberg, Zwolle	ds. N. van den Briel	REHOBOTH	9.30 uur	ds. G.L. Kruizinga
			ZONNEHUIS	11.30 uur	mw. J. Gerretzen, Zwolle
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	ds. M. Overbosch-Mielke
13 augustus	ds. P.D. Wolthaus, Zutphen	ds. E. Jonker	REHOBOTH	9.30 uur	ds. N.A. Eygenraam
			RIVIERENHOF	10.30 uur	ds. W.P. Ferguson, Zwolle, Avondmaal
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	mw. M. Majoor, via patiënten-tv
20 augustus	ds. R. Myn Kong, Weesp	ds. T.K. van Dam Heilig Avondmaal	REHOBOTH	9.30 uur	dhr. Klaassen
			THEODORAKAPEL	10.00 uur	ds. I. Smits
			ZONNEHUIS	11.30 uur	ds. P.F. de Boer
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	mw. T. Sloot
27 augustus	ds. R. Nagel-Meter, Nijkerk	ds. C. van Dijk	REHOBOTH	9.30 uur	mw. E. Urban
			RIVIERENHOF	10.30 uur	dhr. J. Mulder
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	ds. H. Baart, via patiënten-tv
3 september	ds. A. Pietersma, Zwolle Maaltijd van de Heer	ds. M. Jans, Joure	REHOBOTH	9.30 uur	ds. Palland
			ZONNEHUIS	11.30 uur	mw. E. Volkerink
zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	ds. D.J. Lagerweij
10 september	ds. B. Aalbers, Zwolle	ds. M.E. Jonker Gemeentezondag, overvliegen jongeren	REHOBOTH	9.30 uur	ds. Rozenbaum
			RIVIERENHOF	10.30 uur	dhr. B. Dingjan-Willemse

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 20 juni 2023.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

BERTTOL
BUREAU ARBEIDSRECHT

Mr. Bert Tol van Bureau Arbeidsrecht steunt op ruim dertig jaar ervaring als arbeidsrechtjurist.

"We geven rechtsbijstand en juridisch advies aan zzp'ers, werknemers, ondernemers en MKB-ondernemers. Acties en zaken zijn contractbreuk, vaststellingsovereenkomst, ontslagprocedure en re-integratie bij ziekte. Bel ons en we plannen op korte termijn een afspraak voor u in. Onze inzet levert u zowel altijd financieel voordeel op."

Bredewoutstraat 91, 8033 AR Zwolle | 0161 413 50 25 | info@berttol.nl | www.berttol.nl

helpt vrijwilligers helpen waar het echt nodig is.

Present bemiddelt jaarlijks honderden groepen vrijwilligers die zich een dag (of langer) inzetten voor mensen zonder geld / netwerk / gezondheid in en rond Zwolle. Ze knappen o.a. vervuilde en verwaarloosde huishoudens op, doen spelletjes met mensen met een beperking of ze zijn een goede buur voor iemand zonder burelen. Ook maken ze zomerpakketten voor wie de zomer niet zo zonnig is.

kijk voor meer info op www.presentzwolle.nl en meld je aan als vrijwilliger!

In tijden van corona zijn we onverminderd Present, maar onze giften zijn nu helaas wel teruggelopen. Als u ons wilt steunen met een gift, heel graag! Dat kan op www.presentzwolle.nl/doneren.

VOOR ELKAAR ZWOLLE

Wil jij iets betekenen voor nieuwe stadsgenoten?

Word ParticipatieMaatje en help Zwollenaren op weg in de Nederlandse samenleving. Als maatje sta je een deelnemer bij en loop je langere tijd samen op. Zo worden ze meer zelfredzaam en vinden ze een betere aansluiting.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 13 25 86 17
www.voorelkaarzwolle.nl

Zaalruimte Te huur

voor vergaderingen en cursussen voldoende parkeergelegenheid tegen het centrum van Zwolle op 1,3 km van het station

Info: Wijkcentrum Jeruzalemkerk
Assendorperdijk 134
06 1944 0859

0641988269

ZOekt u een SCHILDER? BREDEWOUT!

Uw professionele schilder met jarenlange ervaring in Zwolle en omgeving.

06-41988269

SCHILDERSBEDRIJF
BREDEWOUT

De Lange Slagen 27, 8131 DP Wijhe
Tel. 06-41988269 | info@schildersbedrijfbredewout.nl
www.schildersbedrijfbredewout.nl

Sionskerk
Berkm en Zwolle-Noord

Ruimte nodig voor een: Bijeenkomst? Vergadering? Cursus? Bel of mail naar het onderstaande voor meer informatie! Kleine en grote zalen, ook voorzieningen geluid / beamer

Sionskerk – Glanerbeek 10, 8033 BA Zwolle; T 06 19786041 of Beheerder@sionskerkzwolle.nl

Kuiper Loodgietersbedrijf
Onderdeel van Nooter bv technische installaties

- Dakgoten
- Dakbedekking
- Gas en water
- Riolering
- Sanitair
- Centrale Verwarming
- Ventilatie
- Diamantboren

Telefoon 038-4535121
info@kuiper-zwolle.nl
www.kuiper-zwolle.nl

UNETO VNI

ARABESQUE
UITVAARTVERZORGING *helpt u afscheid nemen*

038 - 46 00 749

'uw uitvaart in goede handen
zorgvuldig en betrokken
rustig en stijlvol
met aandacht voor u
en uw wensen
zo help ik u afscheid nemen'

Ton Lans
uw uitvaartverzorgers

arabesque-uitvaartverzorging.nl Staatssecretariaatlaan 11 8015 BA Zwolle

salet

Door onze vakmensen is uw woning klaar voor de toekomst

Salet verbetert vastgoed
Paxtonstraat 25 8013 RP Zwolle
038 421 62 69 info@salet.nl www.salet.nl

Particuliere verhuizingen
Projectverhuizingen
Nationaal en internationaal
Verhuisdirigente
Kunst en antiek verhuizen
Seniorenverhuizing
Schoonmaakservice
Handyman
Opslag

uw verhuizing een frisse start

038 465 65 60 **UTS HERSEVOORT**
Nervistraat 5 • 8013 RS Zwolle
info@utshersevoort.nl
www.utshersevoort.nl

VERHUIZINGEN
ERKENDE VERHUIZERS ERKENDE PROJECT VERHUIZERS **ZWOLLE**

OPROEP

In de toekomst willen we meer digitaal gaan werken bij financiële acties. Dat scheelt veel werk en kosten met printen, couverteren en rondbrengen.

Graag zouden wij daarom uw e-mailadres ontvangen. Dit kunt u, o.v.v. naam en adres, mailen naar:
administratie@pknzwolle.nl

Alvast bedankt!

Voedselbank Zwolle e.o. bedankt kerken en leden van PKN Zwolle voor hun trouwe ondersteuning.

VOEDSELBANK
Zwolle e.o.

Liefde voor het vak, geïnspireerd door mensen

Brenda Koper

Overlijden melden: 038-4536320
24 uur per dag bereikbaar
www.meander-uitvaartbegeleiding.nl

MEANDER
UITVAARTBEGELEIDING

